

Scheepvaartmuseum Baasrode v.z.w.

[Terug naar website](#)

Nieuwsbrief April 2021

[Uitschrijven nieuwsbrief](#)

Scheepvaartmuseum Baasrode v.z.w.
Sint-Ursmarusstraat 137
9200 Baasrode
info@scheepvaartmuseumbaasrode.be

Nieuwsbrief april 2021

Inhoud

- Voorwoord
- Overlijdensbericht Denise Van Damme
- De botters onder stolp
- Het lidgeld
- Lidmaatschap van bedrijven
- Werken op de site
- Onze botter Rosalie en Herita
- Aanwinst van de maand
- Jaarprogramma 2021
- Opening museumseizoen

Voorwoord

Wie dacht dat wij eindelijk vrijer konden ademen heeft het wel héél erg mis.

Dat gele monster beheerst nog steeds, en wij spreken nu van begin tweede kwartaal 2021, in totaliteit ons leven en onze gedragingen.

De site is dan wel open maar zéér gestructureerd. Niemand komt binnen of hij/zij moet geregistreerd zijn, met de mogelijkheid zijn levenswandel van de laatste weken te kunnen traceren i.v.m. mogelijke besmettingen.

Groepsbezoeken worden er niet genoteerd omdat de grootte van een groep te beperkt is.

Het zou zelfs niet aan te raden zijn, een groep te gidsen met een mondmasker op je snoet!

Alle lezers van onze tweede nieuwsbrief wens ik van harte de ontvangst van onze nieuwjaarsbrief 2022!

Jan Annemans

Voorzitter VZW Scheepvaartmuseum Baasrode

Overlijdensbericht laatste Van Damme

Eind vorig jaar ontvingen wij van ons erelid Guy De Baer, het overlijdensbericht van zijn tante Denise Van Damme. Denise was geboren te Baasrode op 27 maart 1923 als dochter van Gaston Van Damme en zuster van Henriette Van Damme. Denise was meter van Guy.

Het ouderlijk huis is afgebroken en stond op de plaats waar momenteel de nieuwbouw staat. Zij huwde met de heer Roger Andrien en verhuisde naar Wallonië naar een randgemeente van Bergen.

Denise is steeds een Baasroodse gebleven in hart en nieren. Hoe lang zo ook in Bergen woonde, toch bleef zij perfect haar Baasroods dialect getrouw.

Uiteindelijk overleed zij te Marcinelle op 20 november 2020, op 97 jarige leeftijd. Denise was de laatste nog levende Van Damme die van de werf afkomstig was. De botters onder stolp

Eind vorig jaar is het bestuur van de VZW Scheepvaartmuseum Baasrode er toe gekomen om twee bottermodellen onder een stolp in veiligheid te brengen.

Dat was inderdaad nodig, niet alleen voor het stof maar vooral voor vingervlugge vingertjes, en niet zozeer voor kindervingertjes maar vooral voor volwassen, stevige knuisten. De keuze viel op twee identieke stolpen ook al hebben de twee modellen niet dezelfde verhouding. Het gaat over twee bottermodellen die eind 19de eeuw, in Baasrode gebouwd werden.

Ze hebben allebei een plaatsje gekregen in het zgn. koninklijk salon.

Foto: Achiel Triempont

1. De Baasroodse botter van schipper Dooms.

Dooms was een Baasroodse bidderschipper die in het palingseizoen regelmatig naar de Nederlandse visgronden in Zeeland en Noord-Brabant voer.

Het schip was niet zijn eigendom maar hij was wel vaste schipper aan boord. Hij was zozeer gedreven door het zeilen dat hij voor zichzelf een "varend model" bouwde. Waarom kunnen wij zeker zijn dat het hier om een varend model gaat? Daar zijn twee redenen voor: Vooreerst de lengte-breedte verhouding klopt niet met de gangbare verhoudingen van 1/3. Het schip is heel wat breder dan wat wij van een platbodem mogen verwachten. Een tweede kenmerk van het model zit hem in de afmetingen van de zwaardhaken, de haken op de waterbalk van het voordek waar de ogen van de zwaarden aangepikt worden. Een derde eigenschap van het model is, en dat was een volstrekte verrassing : het model is aan de binnenkant geheel behandeld tegen insijpelend water. Het grote voordeel van het model zit hem in de details, schipper Dooms sprak natuurlijk uit de dagelijkse ervaring. Hij wist natuurlijk waar elke klamp of lier stond, hij wist hoeveel trappen hij dagelijks moest afdalen om van het voordek naar de lanen te komen en hoeveel hij er nog moest doen van de lanen naar het bundek, de lanen naar het dek. Hij heeft natuurlijk met zijn botter gevaren na de bouw van de Temse-brug. Resultaat: hij maakte van zijn model een uniek stuk! Het scheepsmodel is het enige bekende van die tijd met een strijkende mast. Héél interessant zijn de bijkomende aanpassingen van het dek. De originele mast draaide "onder dek" en werd geballast. Het strijken gebeurde met een bok en met de gecombineerde maststrijk/ankerlier. Onder dek werd de mastkoker verbonden met twee, parallel-lopende balken met de lierfundatie. Het mastluik, de koekoek en het ankerluik hadden daardoor dezelfde breedte. Het mastluik was tegen de mast aan, voorzien van een opstaande rand die het neerlopende water van de wast moest opvangen. De positie van de mastbout, het kantelpunt van de mast, hing af van het interieur onder dek, de bidders waren voorzien van zogenaamd "Parisiennetje" een laag kookfornuisje mooi midscheeps met aan bak- en stuurboord de ingang naar de voorliggende alkoven.

2. De botter van de werf Van Damme

Het bottermodel dat rond 1880 gebouwd is op de werf Van Damme heeft een ganse geschiedenis moeten meemaken. Het was de meester-scheepmaker A F Welvis die het model bouwde om een idee te scheppen hoe de lijnen van de bidders liepen en eventuele klanten te overtuigen. In tegenstelling met de professionele bidders werden de jachtbidders, die er op de werf gebouwd werden, niet voorzien van een strijkende mast. Deze schepen hadden immers tijd om het draaien van de brug in Temse af te wachten. Een bijkomend voordeel van een steekmast was dat de ruimte onder dek efficiënter kon ingericht worden, een strijkende mast kwam immers tot onder de vloer van het vooronder en was geballast met een half ton ballast om het strijken te vergemakkelijken. Een tweede voordeel was dat het dek volledig kon dichtgelegd worden wat het waterdicht houden van het dek bevorderde en het "comfort" aan dek uitbreidde. Dit model houdt zich wél aan de algemene regels wat betreft de lengte/breedte verhouding, de breedte bedraagt een derde van de lengte over de stevens.

Het model is summier uitgerust, het heeft bv geen deurtjes, , die zijn er op getekend, ook geen koekoek, dit is vervangen door een blokje in de vorm ervan. Ook ontbreken de lanen. Toch moeten er botterjachten met kajuit gebouwd zijn bij Van Damme omdat er heel wat modelletjes op die manier gebouwd zijn.

Het model was eigendom van André Van Damme. André woonde in het, in art deco ontworpen huis op de plaats waar momenteel onze botter gebouwd wordt. Zijn tweede echtgenote verhuisde opnieuw naar Frankrijk, meer bepaald naar Parijs. Zij nam o.a. het model mee. Toen ze voor de tweede maal huwde, verhuisde zij naar Juan-les-Pins aan de Azurenkust en het model verhuisde mee naar Zuid-Frankrijk.

Onze vroegere PR, Jan Dedroog bracht haar een bezoek op haar appartement met uitzicht op de Middellandse zee, hij kwam niet met lege handen naar huis, hij bracht een schat mee van nooit eerder geziene foto's en archiefstukken. Niemand is onsterfelijk, ook mevrouw Charpentier niet, ook al werd zij 96 jaar oud. Wij stonden in haar testament! Niet alleen het bewuste bottermodel werd ons toegewezen maar ook een model van de veerboten die bij Van Damme gebouwd werden voor de Congostroom, de zogenaamde Ticons. Ook 2 schouwspiegels werden ons toegewezen. Fernand Van Hoey, onze vroegere logistieke steunpilaar, kreeg de opdracht het materiaal in Juan te gaan ophalen. In de namiddag kreeg ik telefoon van Fernand met de droge melding van de conciërge:

"Pardonnez- moi, messieurs mais l'ascenseur est foutu".

Het appartement lag op de zevende verdieping en elke spiegel woog 100kg. Toch hebben onze twee krachtpatsers het gepresteerd de spiegels, ongeschonden, naar het gelijkvloers en naar huis mee te brengen. Er was echter wél een probleem... het bottermodel bleek al verkocht te zijn en stond al in de Alpes maritimes bij een kennis van de mevrouw.

Er is nog enkel een model van de Missisipi, vertelde Fernand. Geen probleem, breng maar mee, het bleek een model te zijn van de Ticon II die op de werf was gebouwd. Het probleem was dat de kinderen er in het bad hadden mee gespeeld en dat er heel wat schade aan was toegebracht maar dat is een verhaal voor een andere keer. Om terug te keren naar het verhaal van ons bottermodel, de conciërge kende uiteraard de nieuwe eigenaar. Het resultaat was dat onze botter terugkeerde naar de middellandse zee en weken later afgeleverd werd in Baasrode.

De beide modellen staan nu te pronken in het "koninklijk salon".

Het lidgeld.

Op dit ogenblik hebben de meeste leden hun jaarlijkse bijdrage al geleverd.

Zoals jullie ongetwijfeld al weten is er een onderscheid tussen "ereleden" van €100, de toegetreden en werkelijke leden van €40. Inwonende partners van een lid kan een lidkaart bekomen aan de prijs van €20. Zij krijgen hierdoor dezelfde voorwaarden als de titularis behalve dat zij niet voldoen aan de voorwaarde om lid te kunnen worden met stemrecht.

Onze nieuwe bankrekening bij AXA is:

IBAN:BE27 7512 1081 3473

BIC: AXABBE22

De lidgelden moeten voldaan worden vóór de algemene vergadering van 24 april, anders vervalt het stemrecht van het betrokken lid.

Onze botter Rosalie en Herita.

Vanaf 2021 heeft de KBC het projectnummer van ons Rosalie veranderd.

Nog eens ter info:

Bij een gift van minimum €40 wordt de schenker een fiscaal attest afgeleverd dat hem een belastingvoordeel oplevert van 60% : een betere investering is moeilijk te vinden.

Het nieuwe nummer is:

IBAN BE33 7460 2844 9946

BIC KREDBEBB

Met vermelding: gift bouw botter Rosalie

Lidmaatschap van bedrijven

Ook bedrijven kunnen in de toekomst winst maken door te investeren in het scheepvaartmuseum.

In de bestuursvergadering van 1 maart heeft het bestuur van de VZW besloten, elk bedrijf dat erelid wordt van de VZW Scheepvaartmuseum Baasrode, dus een lidgeld betaalt van €100, automatisch een link zal krijgen op onze website. Ter info: onze website wordt per maand méér dan 2000 maal bezocht!

Voor bedrijven is dat een unieke kans om zich te profileren als actieve erfgoedondersteuner.

Werken op de site.

Dit jaar staat de Scaldis op de rol. Onze vrijwilligers zijn druk bezig met het sorteren en verhuizen van het opgeslagen materiaal in de vroegere feestzaal Scaldis.

Op 22 maart zijn de afbraakwerken begonnen van de, in slechte staat verkerende bijgebouwen van de vroegere werf Edmond Van Praet.

Het is zacht uitgedrukt dat deze ruimten afgeladen volgestouwd waren met allerhande materiaal gaande van bijboten, touwwerk, masten tot motoren toe.

Verschillende boten kunnen niet verhuizen zolang de muren van de bijbouwen niet gesloopt zijn, enkele motoren staan in de weg, het zal er dus op aan komen om de slopingswerken van nabij te volgen en de, in open lucht staande houten boten een ander onderkomen te geven.

Opening van het nieuw museumseizoen

Op vrijdag 2 april opent het museumseizoen 2021.

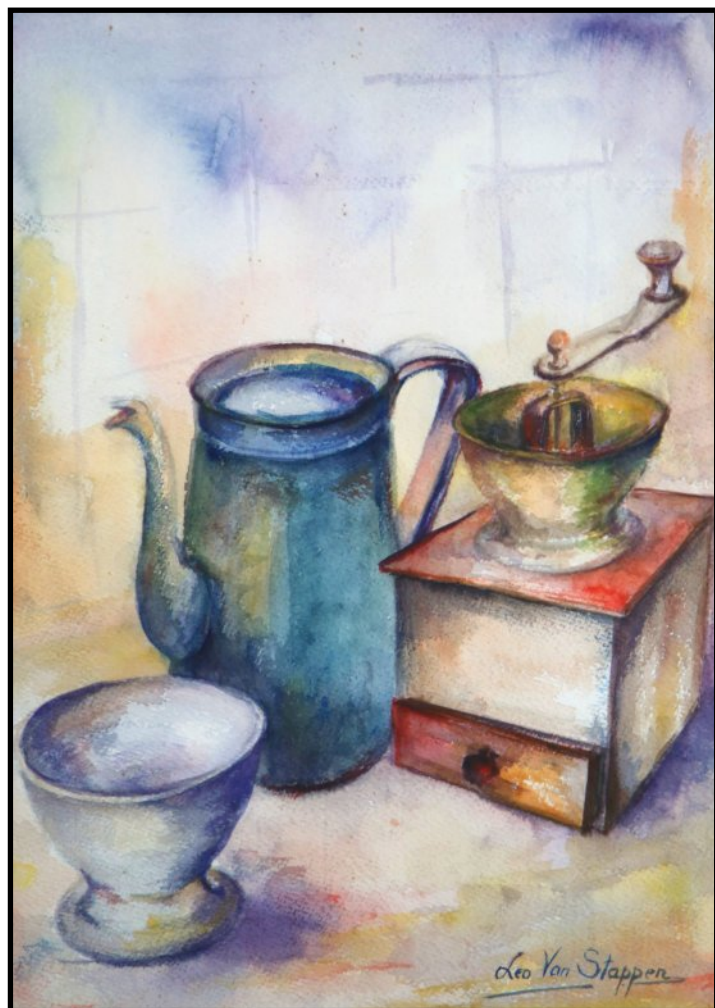
Buiten de verlenging van de bestaande tentoonstelling over 'De maritieme geschiedenis van Baasrode en van de VZW Scheepvaartmuseum Baasrode', zal er dit jaar speciaal aandacht geschonken worden aan schilder Leo Van Stappen, vader van onze penningmeester Denise.

Ondanks het feit dat Leo geboren werd in Lebbeke-Heizijde, wijdde hij veel aandacht aan Baasrode.

Gezien de gemeente dit jaar in de belangstelling wordt gezet: ze bestaat immers al 1200 jaar, past deze tentoonstelling perfect in het tijds kader.

Op vrijdag 2 april wordt de gelegenheidstentoonstelling "Leo Van Stappen schildert Baasrode" geopend. Deze tentoonstelling van schilderijen en aquarellen zal een beeld scheppen van het oeuvre van de Lebbeekse schilder Leo Van Stappen.

Leo werd geboren in Lebbeke-Heizijde op 3 juni 1928, huwde met Rachel Goedgezelschap. Zij hadden samen 3 dochters: Denise, Maryse en Emmy. Hun getrouwd leven speelde zich af in Lebbeke waar Leo overleed op 24 december 1985. Heel wat van zijn schilderijen en aquarellen hadden als onderwerp Baasrode: de Schelde, de kerk, verschillende sloopstypes op de Schelde, Vlassenbroek en de natuur.

Praktisch : 2 april 19.00 uur , virtuele opening tentoonstelling

Voor de digitale opening zullen de leden en belangstellenden een uitnodiging krijgen met een link naar onze webpagina waarop je de openingsredevoeringen kunt beluisteren en de tentoongestelde werken van de tentoonstelling kunt bezichtigen.

Op die manier benaderen we de "life -experience" van dit evenement.

Deze filmbeelden zullen geruime tijd beschikbaar blijven op onze website.

Onze botter Rosalie

Altijd maar op voorwaarde dat, zo moeten wij telkens weer ons onderwerp aanvatten. Als corona het toelaat zal ook dit jaar de ploeg vaklui van Spakenburg op de werf te zien zijn. Dit jaar komen een aantal in het oog springende aanpassingen aan de beurt, de dekken, de mastkoker, de strijklampen en onderdelen waarvan wij in onze volgende nieuwsbrief van september de omschrijving en functie zullen uitleggen.

Aanwinsten van de maand

Midden februari werd ons een kleerkast aangeboden die gebouwd is op de werf.

Sommige mensen kunnen misschien hun wenkbrauwen optrekken over het feit dat personeelsleden een slaapkamer konden bestellen op de werf waar zij actief waren. Dat gebeurde inderdaad. Het grote voordeel van deze handelswijze was het betrokken personeelslid een uitgebreid voordeelpakket ontving bij de start van hun jonge bestaan. (bron: Rudy Van Muylders)

De kast is helemaal bewerkt om eventueel ongedierte te verdelgen. De buitenpanelen en deuren worden geboend. ze krijgt later een plaats op de overloop van de meesterwoning.

Ter info willen wij hierbij de kaart meegeven van het hout Pitchpine. Met dank aan het opzoekingswerk van Maurits Vernimmen.

PITCHPINE (spitspine in de volksmond) ook gecommmercialiseerd als 'Pitch-Pine'

- meestal rechte draad, fijne tot matig fijne nerf
- vlammen op dosse en strepen op kwartier;
- lichtbruin tot roodbruin kernhout;
- wit tot geelachtig spinhout;
- matig duurzaam kernhout;

geschikt voor beschermde en onbeschermde (dak)constructies, binnen- en buitenschrijnwerk, meubelen, koetswerk, wagons en restauratiewerken.

Herkomst

Pitchpine (*Pinus caribaea* Mor.) behoort tot de familie van de Pinaceae (dennen) en komt uit Midden-Amerika.

Bewerken en drogen

Pitchpine droogt gemakkelijk. Toch kan het spinhout en aangrenzende kernhout daarbij soms verblauwen. Voorboren is aangewezen. Het hars kan aan zagen en beitels blijven kleven.

Afwerking

Ontvet de harsrijke delen voor u het hout afwerkt.

Bron: www.houtinfobois.be

Jaarplan 2021

van het Scheepvaartmuseum Baasrode vzw. Sint-Ursmarusstraat 137 9200 Baasrode
info@scheepvaartmuseumbaasrode.be

Afgezien van storingen ten gevolge van een aanslepende coronacrisis die kunnen optreden tot laat in 2021 zal de programmatie van de VZW Scheepvaartmuseum Baasrode er als volgt uitzien:

2021 wordt voor Baasrode een feestjaar, dit jaar bestaat de gemeente 1200 jaar. Inderdaad, dit jaar 2021 zal onze programmatie gedeeltelijk in het kader van deze unieke verjaardag staan. Verschillende vergaderingen kunnen op de site plaatsvinden om de activiteiten te stroomlijnen.

Buiten deze viering zal de VZW deelnemen aan de klassieke hoogdagen van het jaarlijks toeristisch seizoen.. De opening van het seizoen zal plaatsvinden op vrijdag 2 april en zal pas eindigen op zondag 7 november. Zoals reeds vermeld zal het toeristisch seizoen vooral bestaan uit vier luiken:

1. De tentoonstelling "De maritieme geschiedenis van Baasrode" wordt verlengd tot eind november.

Foto: Achiel Triempont

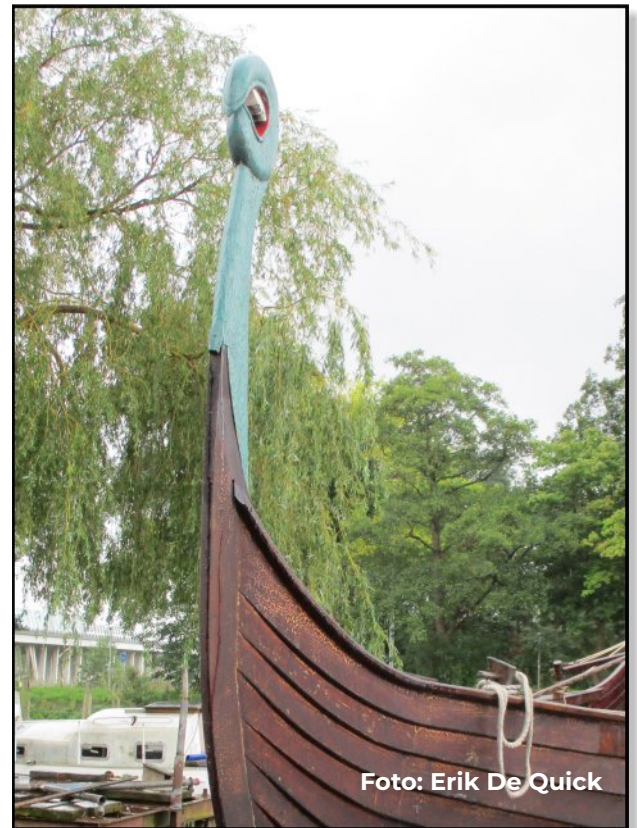
2. Op vrijdag 2 april wordt de gelegenheidstentoonstelling "Leo Van Stappen schildert Baasrode" geopend.

Foto: Achiel Triempont

3. De algemene vergadering van de VZW zal digitaal plaatsvinden op vrijdag 24 april.
4. Erfgoeddag valt in 2021 op zondag 25 april. Ook hier wordt het thema uit 2020 : "In het donker", hernomen. Eén van de evenementen zal een rondleiding zijn in het donker.
5. September biedt verschillende hoogtepunten voor de site:
 - Open Monumentendag gaat door op zondag 12 september.
 - De Scheldefeesten zullen gehouden worden in het weekeinde van 18 en 19 september. Dat weekeinde staat in het teken van ' 1200 jaar Baasrode'. Daarin zullen twee locaties een rol spelen:
 - Aan de steiger op de Driehuizen zullen een aantal historische schepen te bezichtigen zijn die in de loop van de Baasroodse geschiedenis de rijkdom en de ontwikkeling bepaald hebben. De bemanningen zullen gevraagd worden zich te tooien in hun klassieke klederdrachten.
 - Op de provinciale site zullen Vikingen hun kamp opslaan en het publiek maritieme ambachten presenteren. Tegelijk zullen chantykoren en volksdansgroepen het publiek animeren. Voor deze gelegenheid zal ook een publicatie met foto's en tekeningen worden opgesteld die een overzicht geeft van deze scheepstypen en hun belang in de geschiedenis, zowel lokaal als bovenlokaal. Deze publicatie zal zich niet enkel richten op Baasrode, maar zal de schepen ook plaatsen in een groter perspectief, zoals vb. De invallen van de Vikingen en het ontstaan en ontwikkelen van de Hanze. Er zal ook aandacht worden besteed aan de vroegmiddeleeuwse kruisbestuiving tussen bepaalde scheepstypen. Deze brochure zal niet enkel dienen als leidraad voor de aanwezige schepen maar zal ook een didactisch hulpmiddel zijn voor scholen en andere geïnteresseerden en kan perfect een blijvende informatiebron zijn voor kennis over de scheepvaart.

- Op 21 september zal de jaarlijkse jaarmarkt doorgaan; onze vrijwilligers zullen deze dag actief zijn. De VZW zal gedurende het ganse jaar, in combinatie met het personeel van het provinciebestuur, de site openhouden en de nodige gidsbeurten verzorgen. Elke week zal getracht worden een overlegvergadering te organiseren tussen de vzw en de plaatselijke provinciale verantwoordelijke en medewerkers. Het doel is ook, zoals in 2020, maandelijks een stuurgroepvergadering te houden. Alle onderwerpen voor de goede werking van de site en de opvolging van vorige afspraken, worden hier besproken met het Provinciebestuur, de vzw Scheepvaartmuseum en de vzw School voor Scheepsmodelbouw. In 2021 moeten de onderliggende wrijvingen tussen de VZW en de modelbouwafdeling worden beslecht. Dan pas kan het patrimonium in bruikleen overgedragen worden aan het provinciebestuur.

Onze botter Rosalie.

De planning van de bouw aan onze botter voorziet dat de scheepsbouwers van Spakenburg gedurende twee weken aan het werk zullen zijn. Op het bouwprogramma staat: de afwerking van alle wegeringen tot aan de voorsteven, de plaatsing van de lierfundatie en de motorfundatie, van de mastbank met de mastkoker en de nodige steunknieën. Ook de dekbalken kunnen gelegd worden. De technische school van Lokeren biedt aan het beslag van onze botter te verzorgen.

Foto: Achiel Triempont

De andere schepen. De technische school van Mechelen heeft aangeboden, met drie eindejaarstudenten, het onderhoud van schip Aliv te verzorgen. Wij geven graag deze mensen de gelegenheid om kennis op te doen. Het jaar 2021 zal heel wat inzet van onze vrijwilligers vragen, er zal dan ook speciale aandacht geschonken worden aan het uitbreiden van het leden- en het vrijwilligersaantal.

Scheepvaartmuseum Baasrode v.z.w.
Sint-Ursmarusstraat 137
9200 Baasrode
info@cheepvaartmuseumbaasrode.be